

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวริมทะเลสาบเทศบาล ตำบล สิงหนคร ในจังหวัดสงขลา” ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย พร้อมทั้งอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญคือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวที่อาศัยริมทะเลสาบเทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวริมทะเลสาบเทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยประกอบด้วยตัวแปรตาม 1 ตัวแปร คือ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว โดยผู้วิจัยได้จำแนกเป็น 3 ด้าน ด้วยกันคือ พฤติกรรมด้านการรวบรวมขยะมูลฝอยของครอบครัว พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของครอบครัว พฤติกรรมด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยของครอบครัว ส่วนตัวแปรอิสระ ซึ่งนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว ประกอบด้วย 7 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ หัวหน้าครอบครัว ที่อาศัยอยู่ในชุมชนริมทะเลสาบ เทศบาล ตำบลสิงหนคร จังหวัด สงขลา ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 6,201 ครอบครัว โดยผู้วิจัยได้สุ่มเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 392 ครอบครัว

ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้โดยเฉพาะ ให้หัวหน้าครอบครัวกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ส่วนที่ 1 ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ส่วนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการ

ขยะมูลฝอยในครอบครัว ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัว ส่วนที่ 5 ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัว

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น สถิติที่ใช้ในการพรรณนาข้อมูลทั่วไป และตัวแปรอิสระของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ส่วนสถิติที่ใช้ในการอธิบายและทดสอบความสัมพันธ์เพศกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ การทดสอบ T-test และ Chi-Square และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้ กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ การทดสอบ Chi-Square ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร, ความรู้เรื่องขยะมูลฝอยกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ การทดสอบ ความสัมพันธ์ (Chi-Square)

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ลักษณะทั่วไป

หัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 261 คน และเพศชาย จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 66.60 และ 33.40 ตามลำดับ

อายุของหัวหน้าครอบครัว มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมา ได้แก่ อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 23.70 อายุ 21-30 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50 อายุ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 18.10 และอายุ 20 ปี และต่ำกว่า จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.70

ระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัว พบว่า จากชั้นประถมศึกษา จำนวนมากที่สุด จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 70.70 รองลงมา ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.60 มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.10 ปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 และระดับ ป.ว.ศ./อนุปริญญา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.60

อาชีพของหัวหน้าครอบครัว พบว่า รับจ้างมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 รองลงมา ได้แก่ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.60 ประมง มีจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 และอาชีพเกษตร จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.40

รายได้ต่อเดือนของหัวหน้าครอบครัว พบว่า รายได้ 3,001-5,000 บาท มากที่สุด จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 63.00 รองลงมา ได้แก่ ไม่เกิน 3,000 บาท จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 5,001-7,000 บาท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.70 และ 7,001 บาทขึ้นไป จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30

สื่อที่ได้รับข้อมูลข่าวสารในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า โทรทัศน์ มากที่สุด จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 70.90 รองลงมา ได้แก่ วิทยุ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.20 สนทนาพูดคุยกับเพื่อน/ญาติ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00 หนังสือพิมพ์ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ จากทางราชการ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00 และ นิตยสาร/วารสาร จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.30

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว พบว่า หัวหน้าครอบครัว มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับที่สูงที่สุด คือ ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 50.61

1.3.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวชุมชนริมทะเลสาบ เทศบาล ตำบลสิงหนครแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ พฤติกรรมด้านการรวบรวมขยะมูลฝอย พฤติกรรมด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย และพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม ที่ถูกต้องตามสุขลักษณะในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 51.16

เพศของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมและแต่ละด้าน คือ การรวบรวม การคัดแยก และการลดปริมาณขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อายุของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .026 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อาชีพของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

รายได้ของหัวหน้าครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของหัวหน้าครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ระดับความรู้ของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. อภิปรายผล

2.1 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว

จากการวิเคราะห์โดยการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่ได้กำหนดขึ้นและเพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น จึงได้นำเสนอรายละเอียดการอภิปรายผลของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งหมดไว้ เรียงตามลำดับจากตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 หัวหน้าครอบครัวชุมชนริมทะเลสาบเทศบาลตำบลสิงหนคร มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยถูกต้องตามสุขลักษณะในระดับสูง

เพศของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเมื่อมีขยะมูลฝอยหรือของเหลือเกิดขึ้นในครอบครัวก็มักจะเป็นหน้าที่ของแม่บ้านในการจัดการ ทำให้มีประสบการณ์จึงเป็นเหตุให้มีการปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าเพศชายซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิรัช ชมชื่น (2536:170) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม พบว่า ความแตกต่างกันในเรื่องของเพศก่อให้เกิดความแตกต่างกันในด้านพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอย โดยเพศหญิงจะมีพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องมากกว่าเพศชาย ทั้งนี้เนื่องจากเพศหญิงเป็นเพศที่ต้องรับผิดชอบในการเตรียมอาหาร สรรวของใช้ในการอุปโภค บริโภคอยู่ตลอดเวลา เมื่อมีขยะหรือของเหลือใช้ในครัวเรือนเกิดขึ้นก็มักจะเป็นหน้าที่ของแม่บ้านในการจัดการ ทำให้มีประสบการณ์จึงเป็นเหตุให้มีการปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าเพศชาย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรพรรณ เอ็นใจ (2535:185-186) ศึกษาเรื่องความรู้และการปฏิบัติของประชาชนที่อาศัยบริเวณริมคลองกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือน ได้อย่างถูกต้องกว่าเพศชายศึกษาเฉพาะกรณีคลองโง่งอ่างกรุงเทพมหานคร

ดังนั้นสรุปได้ว่า เพศหญิงที่เป็นหัวหน้าครอบครัวมีประสบการณ์และเป็นผู้ดูแลในเรื่องของการประกอบอาหาร การทำความสะอาดบ้าน และการดูแลสมาชิกในครอบครัว การเป็นตัวเชื่อมความคิดความรู้ และพฤติกรรมที่ถูกต้องในการจัดการขยะมูลฝอยภายในครัวเรือน จะมีส่วนสำคัญที่จะประสานความเข้าใจและเข้าถึงสมาชิกในทุกเรื่องจึงเป็นเหตุให้เพศหญิงซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวมีพฤติกรรมที่ถูกต้องในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่า

2.1.2 อายุของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .026 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจเนื่องจากบุคคลที่มีอายุมากกว่าย่อมมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

ทั้งทางด้านประสบการณ์จากการได้รับทางสื่อและการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ประสบการณ์เหล่านี้จะหล่อหลอมและสั่งสมให้ตัวเองทำให้เกิดพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างจากผู้ที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินตนา ศรีบุญ (2535:1) ศึกษาเรื่องพฤติกรรม การทิ้งขยะของประชาชนในพื้นที่ชั้นในของกรุงเทพมหานคร พบว่าพฤติกรรม การทิ้งขยะของประชาชนในเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร ขึ้นอยู่กับอายุของประชาชน และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ อรพรรณ เ็นใจ (2535:188) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ในครัวเรือน ศึกษาเฉพาะกรณีคลองโองอ่าง อธิบายไว้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 46 ปี และสูงกว่า มีความรู้เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือนมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุสูง มีความเคยชินในความรู้ที่เป็นอยู่มาตั้งแต่บรรพบุรุษ

จากผลการศึกษาครั้งนี้และผลการศึกษาที่ย่างถึงนั้นสะท้อนให้เห็นว่าพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวในแต่ละด้านแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า จัดอยู่ในการมีพฤติกรรมถูกต้องระดับสูง เนื่องจากได้รับข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์จากการ ปฏิบัติจริง จากสมาชิกในการรับประทานอาหารร่วมกันมีการพูดคุยกัน กับความรู้ใหม่ ๆ ส่วนหัวหน้า ครอบครัวที่มีอายุน้อย ก็อาจมีการแลกเปลี่ยนสนทนาพูดคุยกับหัวหน้าครอบครัวที่มีอายุสูงกว่า เพราะคนในชุมชนโดยส่วนใหญ่จะมีการพูดคุยกันเป็นประจำเนื่องจากเป็นชุมชนกึ่งชนบทที่ต้อง พึ่งพาอาศัยและมีการไต่ถามกันในเรื่องของการประกอบอาชีพของครอบครัว

2.1.3 ระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งขัดแย้งกับ สุวิมล ภักดีพิบูลย์ (2535:224) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อ การกำจัดขยะมูลฝอย และพบว่า แม่บ้านที่มีระดับการศึกษาที่สูงมีพฤติกรรมในการกำจัดขยะมูลฝอย ในทางที่ถูกต้องมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับต่ำ ทั้งนี้เพราะระดับการศึกษาที่ต่างกันย่อมส่งผล ให้เกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และขัดแย้งกับ ชลธิชา ตั้งอัน (2534:77) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ความเชื่อ และการปฏิบัติของแม่บ้านในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ศึกษากรณีครัวเรือนริมคลองแสนแสบ กรุงเทพมหานคร พบว่า แม่บ้านที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่า มีความรู้ความเชื่อ เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือนมากกว่ากลุ่มแม่บ้านที่มีการศึกษา ระดับอื่น ๆ และผลการวิจัยของ วิรัช ชมชื่น (2536:172) กล่าวว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า จะมีพฤติกรรมในการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องมากกว่ากลุ่มอื่น ทั้งนี้ อาจ เนื่องจากผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงมักจะ ได้เรียนรู้วิชาต่าง ๆ ในระดับที่กว้างขวางกว่าและหลากหลาย นอกเหนือจากวิชาที่สามารถนำไปประกอบอาชีพแล้ว ยังเน้นประสบการณ์ให้ผู้ที่ได้มีโอกาส ฝึกฝนตนเอง และให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมมากขึ้น พฤติกรรม การกำจัด ขยะมูลฝอยก็น่าจะมาจากเหตุผลดังกล่าว

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยทั้ง 3 ด้านนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กัน เพราะอาจจะเนื่องจากครอบครัวที่มีระดับการศึกษาที่สูงบางครอบครัวอาจจะไม่คิดว่าจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง และครอบครัวที่มีความรู้ระดับต่ำก็เช่นเดียวกัน เหตุผลจริง ๆ อาจเนื่องมาจากความรู้ ความเชื่อเก่า ๆ ของครอบครัว เพราะทุกครอบครัวอาศัยอยู่ริมทะเลสาบและประกอบอาชีพอยู่รอบ ๆ ทุกครอบครัวส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารจากโทรทัศน์ จึงรู้จักปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตัวเองให้ถูกต้องโดยไม่มีส่วนเกี่ยวกับระดับการศึกษา

2.1.4 อาชีพของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย

โดยรวมของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะและรูปแบบของการประกอบอาชีพของหัวหน้าครอบครัวแต่ละคนย่อมเป็นภารกิจที่สำคัญและเป็นกรอบที่ถูกกำหนดไว้ในการควบคุมบทบาทในชีวิตประจำวันของตนเอง และการประกอบอาชีพนั้นย่อมมีรูปแบบที่เป็นของเฉพาะตัวเองทำให้พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของหัวหน้าครอบครัวในแต่ละสาขาอาชีพแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิมล ภักดีพิบูลย์ (2535:189) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการกำจัดขยะมูลฝอย พบว่า แม่บ้านที่ประกอบอาชีพต่างกันมีพฤติกรรมในการกำจัดขยะมูลฝอยต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีญา อุฬารศิลป์ (2534:1) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการจัดสภาพแวดล้อมในที่พักอาศัยของสตรีในชุมชนแออัด:ศึกษากรณีชุมชนแออัดสองร้อยห้องกรุงเทพมหานคร พบว่า อาชีพมีผลต่อพฤติกรรมการจัดสภาพแวดล้อมในที่พักอาศัยของสตรีในชุมชนแออัดสองร้อยห้องเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิรัช ชมชื่น (2536:173) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมกำจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม พบว่า ความแตกต่างกันในด้านอาชีพก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องพฤติกรรมกำจัดการขยะมูลฝอย โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาหรืออื่น ๆ มีพฤติกรรมกำจัดการขยะมูลฝอยได้ถูกต้องมากกว่ากลุ่มอื่น ทั้งนี้อาจจะเนื่องจาก นักศึกษามีโอกาสได้เรียนรู้ถึงพฤติกรรมกำจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องในสถาบันที่กำลังศึกษาอยู่ จึงมีพฤติกรรมกำจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องมากกว่า

สรุปได้ว่าอาชีพของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในด้านการรวบรวมขยะมูลฝอยและด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยของครอบครัว ที่มีความสัมพันธ์กันนั้น เกิดจากการที่ส่วนใหญ่หัวหน้าครอบครัวประกอบอาชีพรับจ้าง และรองลงมาคืออาชีพประมง ซึ่งอาจเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้หัวหน้าครอบครัวมีพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมรวบรวมขยะมูลฝอย และพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอย แต่มีส่วนน้อยในการลดปริมาณขยะมูลฝอย การที่ครอบครัวอาศัยอยู่ริมทะเลและประกอบอาชีพเกี่ยวกับรับจ้าง และทำประมงจึงมีความห่วงใยในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดจากการจัดการขยะของบ้านเรือนเพราะส่งผลถึงอาชีพปัจจุบันของ

หัวหน้าครอบครัว ถ้ามีการทิ้งขยะมากขึ้นน้ำก็จะส่งกลิ่นเหม็น ส่งผลต่อระบบสุขภาพอนามัยของคนในครอบครัว

2.1.5 รายได้ของหัวหน้าครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากซึ่งขัดแย้งกับการวิจัยของ วิรัช ชมชื่น (2536:173) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนเขตเทศบาลเมืองนครปฐม พบว่า พฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยโดยกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า จะมีพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยได้ดีกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า ทั้งนี้น่าจะเนื่องมาจากว่ากลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า เป็นกลุ่มที่สามารถสั่งซื้อสิ่งของสำหรับอุปโภค บริโภคมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำ เป็นเหตุให้มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นมากจำเป็นต้องศึกษาและหาวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้อง หรือกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงจะเป็นผู้ที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่การงานดีกว่า ย่อมมีความรู้มากกว่า กลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า จึงมีประสบการณ์และมีพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องมากกว่า

จากผลการศึกษาครั้งนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่ารายได้ของหัวหน้าครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ทั้ง 3 ด้าน จากผลการวิจัยหัวหน้าครอบครัวมีรายได้อยู่ระหว่าง 3,001-5,000 บาทต่อเดือนซึ่งถือว่าเป็นรายได้ที่ค่อนข้างต่ำ แต่กลับไม่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยนั้นแสดงว่าในพื้นที่เทศบาลสิงหนคร การที่หัวหน้าครอบครัวมีรายได้ที่ค่อนข้างต่ำไม่ได้หมายความว่าความรับผิดชอบในการดูแลและปฏิบัติที่ถูกต้องลดน้อยลงแต่ตรงกันข้ามอาจจะมีเงินซื้อสินค้าได้น้อยและมีปริมาณมูลฝอยในครัวเรือนน้อยจึงไม่เป็นภาระในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ทำให้ลดปัญหาในการจัดการมูลฝอยของครอบครัวลงไปได้

2.1.6 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสภาพสังคมปัจจุบันถือได้ว่าเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารประชาชนสามารถที่จะเลือกบริโภคข่าวสารความรู้ต่าง ๆ จากสื่อได้หลายประเภท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัช ชมชื่น (2536:174) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนเขตเทศบาลเมืองนครปฐม พบว่า กลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารมากกว่า ย่อมมีความรู้และประสบการณ์ ในการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องกว่า จึงมีพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง มากกว่ากลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารน้อยกว่า

จากผลการศึกษาครั้งนี้ และจากการอ้างอิงงานวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า หัวหน้าครอบครัวที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารน้อยหรือมากกว่าไม่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนนั้นแสดงให้เห็นว่า หัวหน้าครอบครัวโดยส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญในการรับรู้ข่าวสารเรื่องขยะมูลฝอย หากแต่มีความเชื่อ หรือทัศนคติเดิม ๆ ในการจัดการขยะมูลฝอยในบ้านเรือนมากกว่า

2.1.7 ระดับความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่มากกว่าย่อมเกิดทัศนคติ ความคิดสร้างสรรค์ ที่จะพัฒนาสิ่งแวดล้อมของตนเองและตระหนักถึงปัญหาของขยะมูลฝอยมากกว่าบุคคลที่มีความรู้น้อยกว่า และบุคคลที่มีความรู้มากกว่าย่อมมีพฤติกรรมในการติดตามข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สุวิมล ภักดีพิบูลย์ (2535:227) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานครต่อการกำจัดขยะมูลฝอย พบว่า แม่บ้านที่มีความรู้เรื่องกำจัดขยะมูลฝอยต่างกัน มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาอาจสรุปได้ว่า ระดับความรู้ของหัวหน้าครอบครัวเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว เนื่องจากเมื่อหัวหน้าครอบครัวมีความรู้มากก็จะมีการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวให้มีพฤติกรรมที่ถูกต้องในการจัดการขยะภายในบ้านเรือน และถ้ามีการคัดแยกให้ถูกวิธีก็จะสามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวอีกทางหนึ่ง ซึ่งเป็นเหตุจูงใจให้สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติร่วมกัน จึงเกิดความรู้สึที่ดีต่อการจัดการขยะมูลฝอยและเกิดวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลต่อการจัดการขยะมูลฝอย

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่าหัวหน้าครอบครัวควรมีการให้ความรู้แก่สมาชิกภายในครอบครัวในเรื่องของผลดีและผลเสียของการจัดการขยะมูลฝอยภายในครอบครัว และให้มีการปฏิบัติกับสมาชิกทุกคนในทุก ๆ วันในการจัดการขยะมูลฝอยภายในบ้านที่อยู่อาศัย

3.2 ประชาชนผู้กำจัดขยะมูลฝอย

3.2.1 ประชาชนทุกครัวเรือน ควรมีวิธีการปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย อย่างถูกวิธีตามหลักสุขาภิบาล โดยเฉพาะด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยเฉพาะขยะประเภทพลาสติก ซึ่งย่อยสลายได้ยากและนานส่วนใหญ่ประชาชนไม่มีการคัดแยกขยะจะใส่ขยะทุกอย่างรวมกันแล้วนำไปทิ้งถึงขยะ ซึ่งครอบครัวต้องแนะนำให้สมาชิกทุกคนช่วยกันคัดแยกขยะ เพราะถ้าทำเป็นประจำแล้วจะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการคัดแยกขยะเพื่อนำไปขาย และสามารถลดปัญหาโลกร้อนได้อีกทางหนึ่งด้วย

3.3 ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

3.3.1 ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยให้ประชาชนรับทราบอย่างต่อเนื่องให้มากยิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับทางเทศบาล

3.3.2 ควรจัดให้มีกิจกรรมจูงใจให้ประชาชนเกิดความร่วมมือในการรักษาความสะอาดให้มากยิ่งขึ้น เช่น การประกวดหน้าบ้านน่ามอง การประกวดอุปกรณ์รีไซเคิล การประกวดชุมชนหรือหมู่บ้านดีเด่นด้านการรักษาความสะอาด เป็นต้น

3.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.4.1 ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด เพื่อเป็นภาพรวมของ จังหวัด เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบ หรือตรวจสอบกับการวิจัยในครั้งนี้

3.4.2 ควรนำตัวแปรด้านอื่น ๆ มาพิจารณาหาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัวมาพิจารณาด้วย

3.4.3 ควรมีการศึกษา เรื่องการนำขยะมูลฝอยชนิดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ไปใช้ประโยชน์ใหม่ให้กว้างขวางขึ้น พร้อมทั้งศึกษาวิธีการแยกขยะมูลฝอย เพื่อให้ประชาชนเข้าใจ และ ให้ความร่วมมือ ซึ่งเป็นการประหยัดทรัพยากรและช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องกำจัดลงไปด้วย